วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์
ปีที่ 48 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568): 279355

Journal of Social Research and Review
Volume 48 No.2 (July-December 2025): 279355
ISSN 3056-9508 (Online)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

บุณฑรีย์ มีเพิ่มพูนศรี*, ไททัศน์ มาลา และ กัมลาศ เยาวะนิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180
*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ, อีเมล: buntrari.mee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

เขตพญาไทเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น จึงทำให้เกิดปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับพฤติกรรมการทิ้งขยะที่ไม่ถูกต้องในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่คุ้นชินของประชาชน ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.21) โดยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ตามลำดับ และความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนความรู้เกี่ยวกับขยะไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ซึ่งทัศนคติที่ดีสามารถสร้างได้ผ่านต้นแบบทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือบุคคลที่มีอิทธิพล สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตอื่น ๆ โดยการสร้างความตระหนัก การร่วมมือกับชุมชน การพัฒนานโยบายที่เข้มแข็ง และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย; ความรู้; ความตระหนัก; ทัศนคติ

วันรับบทความ: 24 เมษายน 2568, **วันแก้ไขบทความ**: 8 พฤษภาคม 2568, **วันตอบรับบทความ**: 22 กรกฎาคม 2568

Factors Affecting the Participation of Citizens in Solid Waste Management in Phaya Thai, Bangkok

Buntrari Meepermpoonsri*, Titus Mal and Kamalas Yaowanit

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Khlong Luang District, Pathum Thani Province 13180, Thailand

*Corresponding author, Email: buntrari.mee@vru.ac.th

Abstract

Phaya Thai District serves as a central hub of economic and social development in Bangkok, resulting in a high population density and an increasing volume of residual solid waste each day. Additionally, improper waste disposal behaviors have become normalized and embedded in the daily routines of residents, contributing to the growing issue of urban waste overflow. Therefore, this research aimed to study the level of public participation in solid waste management in Phaya Thai District, Bangkok, and to study the factors affecting public participation in solid waste management in Phaya Thai District, Bangkok.

The sample group consisted of 400 residents aged 18 and above, selected using accidental sampling. Data was collected through questionnaires and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and content analysis.

The research results found that people in Phaya Thai District, Bangkok, had the highest level of participation in solid waste management overall ($\overline{X}$ = 4.21), with participation in evaluation having the highest mean ($\overline{X}$ = 4.58), followed by participation in decision-making, participation in practice, and participation in receiving benefits, respectively. Awareness of waste management and attitudes toward waste management affected people's participation in solid waste management, while knowledge about waste did not affect people's participation in solid waste management.

The knowledge gained from this research is the factors affecting public participation in solid waste management in Phaya Thai District, Bangkok, including awareness of waste management and attitudes towards waste management. A positive attitude can be created through social role models such as family, neighbors, or influential people. It can be used to develop guidelines to promote public participation in solid waste management in other districts by raising awareness, collaborating with communities, developing strong policies, and using technology for benefits.

Keywords: Public participation; Solid waste management strategies; Knowledge; Awareness; Attitude

Received: April 24, 2025, **Revised**: May 8, 2025, **Accepted**: July 22, 2025

1. บทนำ

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ครอบคลุมพื้นที่ 9.60 ตารางกิโลเมตร ในปี 2567 มีจำนวนประชากร 64,553 คน และยังเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและการค้าที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร (Phayathai District Office, 2024) ในปี 2565 เขตพญาไทมีปริมาณขยะมูลฝอย 50,824.83 ตัน ปี 2566 ปริมาณขยะมูลฝอย 50,167.91 ตัน ปี 2567 ปริมาณขยะมูลฝอย 52,950.55 ตัน นอกจากนี้ เขตพญาไทเป็นพื้นที่ที่ปรากฏจำนวนรถเก็บขนมูลฝอยมากที่สุดจำนวน 83 คัน จึงมีส่วนทำให้งบประมาณรายจ่ายในการเก็บขนมูลฝอยสูงเป็นอันดับที่ 5 ของเขตใกรุงเทพมหานคร ซึ่งรถเก็บขนมูลฝอยมีค่าใช้จ่ายสูง เมื่อต้องนำค่าเสื่อมราคารถดังกล่าวมาคำนวณเป็นค่าใช้จ่าย ทำให้มีมูลค่าสูง รวมทั้งค่าใช้จ่ายวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งทำให้มีงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีสูง (Department of Environmental Quality Promotion, 2024)

ในระยะเวลาที่ผ่านมา Muhaamadalee et al. (2023) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยพื้นที่กลุ่มกรุงธนใต้ กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การขาดจิตสำนึก งบประมาณ เจ้าหน้าที่ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ หน่วยงานไม่เข้าใจในนโยบาย การไม่ให้ความร่วมมือ บังคับใช้กฎหมายไม่จริงจังขาดการบริหารจัดการที่ดี ประชาชนขาดความรู้ ขาดมาตรการจูงใจ และผลการศึกษาของ Ansori et al. (2024) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท ได้แก่ ประชาชนจำนวนมากยังคัดแยกขยะไม่ถูกต้องและสม่ำเสมอ ขาดระบบข้อมูลกลางที่สามารถติดตามและประเมินผลการจัดการขยะจากต้นทางถึงปลายทาง ทำให้ยากต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะจากอาคารสำนักงานและคอนโดมิเนียม อีกทั้งยังประสบปัญหาทรัพยากรที่จำกัด ทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร ปัญหาในการรณรงค์ที่ไม่ต่อเนื่อง และการขาดจิตสำนึกของสถานประกอบการในการทิ้งขยะอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า Somsri (2019) ได้ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนเขตบางซื่อ โดยมุ่งเน้นด้านจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ส่วนตน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึง Boonma (2021) ได้ศึกษาบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการขยะต้นทาง เขตคลองเตย โดยเน้นบทบาทผู้นำชุมชน ระบบสื่อสาร และความต่อเนื่องของโครงการ ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการวิเคราะห์ปัจจัยในเชิงระบบ ส่วนใหญ่เน้นแค่พฤติกรรมรายบุคคลหรือชุมชน ยังไม่มีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้ หากไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพอาจส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจกล่าวคือ งบประมาณในการจัดเก็บและกำจัดขยะจะเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สะท้อนภาพลักษณ์ความไม่เป็นระเบียบของเมืองและการท่องเที่ยวในเขตพญาไทซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ รวมถึงผลกระทบทางสังคมคือ สร้างความขัดแย้งในชุมชน จากกลิ่น เสียง และทัศนียภาพที่ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ปัญหาสาธารณสุข เช่น การระบาดของโรคจากแมลง พาหะ และน้ำเสีย เป็นต้น และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหามลพิษทางดิน น้ำ อากาศ จากการทิ้งขยะผิดประเภทหรือเผาขยะ การเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกจากขยะอินทรีย์ที่ไม่ถูกจัดการอย่างเหมาะสม ขยะพลาสติกลงสู่แม่น้ำซึ่งอาจย้อนกลับมาสู่ห่วงโซ่อาหารมนุษย์

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกรุงเทพมหานครในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทแต่ละชุมชน สำนักงานเขตพญาไทนำไปวางแผนการรณรงค์ พัฒนาช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนมากขึ้น ชุมชนและประชาชนทั่วไปนำไปปรับพฤติกรรมการคัดแยกและกำจัดขยะอย่างถูกต้อง รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน เช่น ร้านอาหาร โรงแรม อาคารสำนักงาน สามารถใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบแยกขยะในองค์กรให้เหมาะสมกับพื้นที่มากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

2. ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง (William, 1976) การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับ

ผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน (Kanapum, 2018) การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล (Mettakarunchit, 2020) ดังนั้นการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Cohen and Uphoff (1981) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ องค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการได้จากคำถามที่ว่าใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ใน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ได้พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็นชอบ ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยความหมายครอบคลุมถึงเศษของเหลือใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกทิ้งจากชุมชน ซึ่งได้แก่ มูลฝอยที่เกิดจากบ้านพักอาศัย ร้านค้า เขตพาณิชยกรรม อาคารสำนักงาน และจากเขตเกษตรกรรมด้วย (Krimkeaw, 2018) เศษของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต และการใช้สอยของมนุษย์ ขยะมูลฝอยอาจมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามแหล่งที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยนั้น ๆ (Rattanalednusorn, 2018) การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ ย่อมจะต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการอุปโภคบริโภค ผลจากการใช้ทรัพยากรดังกล่าวได้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในชุมชนที่ไม่ใช้แล้ว หรือที่ทิ้งแล้วหรือสิ่งอื่นใดที่ต้องเก็บกวาดจากที่ใด ๆ (Pollution Control Department, 2019)

สรุปได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยเป็นการคัดแยกหรือจำแนกขยะมูลฝอยออกเป็นจำพวกหรือชนิดที่คล้ายคลึงกัน เช่น ขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และขยะมูลฝอยอันตรายก่อนที่จะนำออกทิ้งสู่ภาชนะรองรับให้สะดวกในการเก็บขน และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์จากขยะที่คัดแยกได้ ประกอบด้วย การลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการให้ความรู้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติ

ทัศนคติเป็นส่วนที่ยึดติดแน่นกับบุคลิกภาพของบุคคลเรา ซึ่งบุคคลเราจะมีทัศนคติที่เป็นโครงสร้างอยู่แล้ว ทางด้านความรู้สึก ความเชื่อ อันใดอันหนึ่ง โดยที่องค์ประกอบนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบหนึ่ง ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอีกองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ 3 องค์ประกอบ มีดังนี้ (1) ความรู้สึก (Affective) องค์ประกอบด้านอารมณ์หรือความรู้สึกของทัศนคติ คือ การได้รับการถ่ายทอด การเรียนรู้มาจากพ่อ แม่ ครู หรือกลุ่มของเพื่อนๆ (2) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทัศนคติจะประกอบด้วย การรับรู้ของบุคคล ความคิดเห็น และความเชื่อของบุคคล หมายถึง กระบวนการคิด ซึ่งเน้นไปที่การใช้เหตุผลและตรรกะ องค์ประกอบที่สำคัญของความรู้ ความเข้าใจ คือ ความเชื่อในการประเมินผลหรือความเชื่อที่ถูกประเมินผลไว้แล้วโดยตัวเองประเมิน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะแสดงออกมาจากความประทับใจในการชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นรู้สึกต่อสิ่งของ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และ (3) พฤติกรรม (Behavioral) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทัศนคติจะหมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจ (Intention) ของคนที่จะแสดงบางสิ่งบางอย่างหรือที่จะกระทำ (ประพฤติ) บางสิ่งบางอย่างต่อคนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นมิตร ให้ความอบอุ่น ก้าวร้าว เป็นศัตรู เป็นต้น โดยที่ความตั้งใจนี้อาจจะถูกวัด หรือประเมินออกมาได้ จากการพิจารณาองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมของทัศนคติ (Gibson, 2019)

2.4 ข้อมูลพื้นฐานของเขตพญาไท

จำนวนประชากรในเขตพญาไทในปี 2566 จำนวน 67,388 คน มีชุมชนทั้งหมด 29 ชุมชน ได้แก่ อินทามระ 29 แยก 1 อินทามระ 1 (ลับแล) วัดไผ่ตัน วัดมะกอกกลางสวน สุขสวัสดิ์ อุทัยรัตน์ ถวัลย์ศักดิ์ เป็นสุข วัดมะกอกส่วนหน้า อินทามระ 29 แยก 4 บุญชูศรี อาเซี่ยน สายลมโฮมออฟฟิศ สนามเป้า ราชวัลลภ 3 อินทามระ 23 ซอยประดิพัทธ์ 11 ราชวัลลภ 2 สวนมิสกวัน แฟลตลือชา อินทามระ 11 ราชวัลลภ 1 ดุริยางค์ทหารบก แฟลตตำรวจส่วนกลางเฉลิมลาภ แฟลต สน.บางซื่อ แฟลต ทบ. สามเสน หมู่บ้านอาคารพิบูลวัฒนา หมู่บ้านประดิพัทธ์วิลล่า และประดิพัทธ์ 10 นอกจากนี้ เขตพญาไทเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของสถานประกอบการ ประกอบด้วย สถานที่ราชการ 35 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ 36 แห่ง โรงแรม 8 แห่ง ศูนย์การค้า 3 แห่ง สถานีรถไฟฟ้า 3 แห่ง มินิมาร์ท 60 แห่ง สถานีตำรวจนครบาล 1 แห่ง โรงพยาบาล 8 แห่ง สถานศึกษา 13 แห่ง อาคารสูง 153 แห่ง ร้านอาหารและภัตตาคาร 250 แห่ง โรงภาพยนตร์ 1 แห่ง ตลาดแอกชน 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 10 แห่ง วัด 1 แห่ง ลานกีฬา 15 แห่ง สถานบริการ/สถานบันเทิง 18 แห่ง สวนสาธารณะ 1 แห่ง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดขยะที่สำคัญในพื้นที่

ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ในปี 2565 ปริมาณขยะมูลฝอย 50,824.83 ตัน ปี 2566 ปริมาณขยะมูลฝอย 50,167.91 ตัน และปี 2567 ปริมาณขยะมูลฝอย 52,950.55 ตัน ซึ่งเขตพญาไทมีการจัดการขยะโดยสำนักงานเขตพญาไทมีการกำหนดเวลาทิ้งและเก็บขยะมูลฝอย รวมถึงการจัดกิจกรรม นัดทิ้ง นัดเก็บ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการขยะชิ้นใหญ่และขยะอันตราย มีการดำเนินโครงการ บ้านนี้ไม่เทรวม แยกขยะ ลดค่าธรรมเนียม เพื่อส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทางและลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัด

ผลกระทบของปัญหาขยะ พบว่า การจัดการขยะที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน เช่น การสะสมของขยะอันตราย การแพร่กระจายของโรค และปัญหาทางสายตาและกลิ่นในชุมชน

2.5 นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Pollution Control Department (2024) ระบุไว้ว่า กรุงเทพมหานครได้ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเก็บและขนขยะมูลฝอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมเป็นระยะ เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนการดำเนินงานและส่งเสริมการแยกขยะที่ต้นทาง

2) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2567 เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง

3) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแยกขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทาง

นโยบายและแผนการจัดการขยะของกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1) นโยบาย Zero waste กรุงเทพมหานครมีนโยบายส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมชุมชน องค์กร และสถานประกอบการให้ลดและคัดแยกขยะตามหลักการของเสียเหลือศูนย์

2) โครงการส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง ในปี 2565 มีองค์กร/ชุมชน/สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ 6 ประเภท ได้แก่ ชุมชน สถานศึกษา อาคาร ตลาด วัด และศาสนสถาน และงานกิจกรรมหรือเทศกาลในพื้นที่เขต จำนวน 998 แห่ง

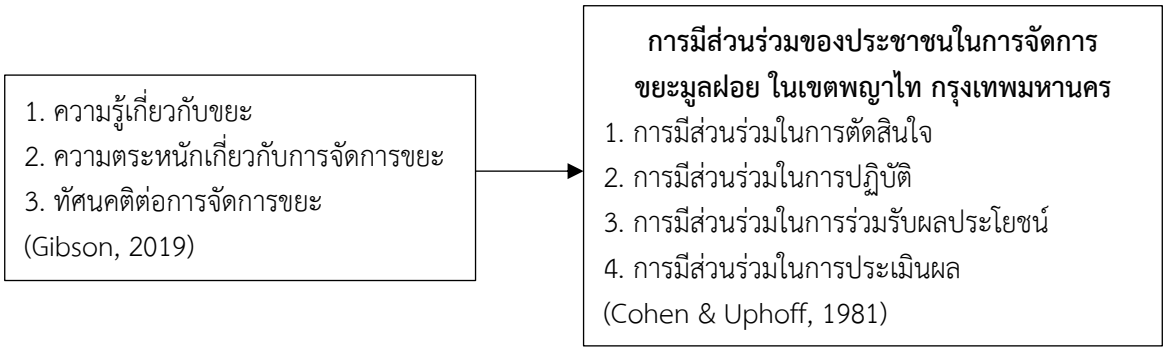
3) นโยบายการจัดการขยะของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาขยะ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการแยกขยะที่ต้นทางและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการขยะ

3. วิธีการศึกษา

3.1 กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระคือ ความรู้เกี่ยวกับขยะ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ

ตามแนวคิดของ Gibson (2019) และตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981) กรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: คณะนักวิจัย (2568)

3.2 วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งมีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรในเขต พญาไท กรุงเทพมหานคร ณ เดือนกันยายน 2566 จำนวน 67,388 คน (Department of Provincial Administration, 2023)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งมีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ณ เดือนกันยายน 2566 จำนวน 400 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญซึ่งเป็นวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรที่มีโอกาส ถูกเลือกเท่าเทียมกันทุกหน่วย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะในพื้นที่เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยมีช่วงเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนกันยายน 2567 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2568 เป็นระยะเวลา 6 เดือน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับขยะ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 15 ข้อ และตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินให้เลือกตามระดับความสำคัญเพียง 1 ระดับ จากทั้งหมด 5 ระดับ

3) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

(1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย จากนั้นนำมากำหนดแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

(2) นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และการใช้ภาษา

(3) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาจากสาขารัฐประศาสนศาสตร์ 1 ท่าน สาขาการวิจัย 1 ท่าน และสาขาสิ่งแวดล้อม 1 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 เพื่อให้แบบสอบถามมีความคลอบคลุมเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ พร้อมจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล ส่วนข้อคำถามที่ค่าน้อยกว่า 0.6 จะทำการแก้ไขหรือตัดออกจากแบบสอบถาม

(4) นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตราชเทวี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

(5) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณและมีเกณฑ์ในการวัดความเชื่อมั่น ครอนบาคของแบบสอบถามที่ 0.7 ถึง 1.0 จึงสามารถนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลได้ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

(6) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

(2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในชุมชนสนามเป้าซึ่งเป็นชุมชนในพื้นที่เขตพญาไท โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จำนวน 300 ชุด และเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google form จำนวน 100 ชุด ในช่วงเดือนธันวาคม 2567 พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ

(3) นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาลงรหัสข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ วิเคราะห์ด้วยความถี่ และค่าร้อยละ

(2) ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับขยะ วิเคราะห์ด้วยความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะและทัศนคติต่อการจัดการขยะ วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(3) ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(4) การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร

4. ผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน (ร้อยละ 54.0) และเพศชาย จำนวน 184 คน (ร้อยละ 46.0) สำหรับอายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 188 คน (ร้อยละ 47.0) รองลงมาคือ อายุ 21-40 ปี จำนวน 112 คน (ร้อยละ 28.0) อายุ 41-50 ปี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 11.3) อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 37 คน (ร้อยละ 9.3) และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 190 คน (ร้อยละ 47.5) รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 118 คน (ร้อยละ 29.5) และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 24.2) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 85 คน (ร้อยละ 21.3) รองลงมาคือ พนักงานบริษัท จำนวน 82 คน (ร้อยละ 20.5) ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 18.8) เกษตรกร จำนวน 73 คน (ร้อยละ 18.3) ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ จำนวน 65 คน (ร้อยละ 16.3) และอื่น ๆ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 5.0) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ 30,001-35,000 บาท จำนวน 123 คน (ร้อยละ 30.8) รองลงมาคือ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 88 คน (ร้อยละ 22.0) รายได้ 25,001-30,000 บาท จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.0) รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 53 คน (ร้อยละ 13.3) รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 51 คน (ร้อยละ 12.8) และรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป จำนวน 5 คน

(ร้อยละ 1.3) ตามลำดับ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 3-5 ปี จำนวน 178 คน (ร้อยละ 44.5) รองลงมาคือ 6-10 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 29.0) น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 22.0) และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ

4.2 ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับขยะ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ

1) ประชาชนเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับต่ำ โดยปัญหา ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 56.0 หากเราไม่แยกขยะแล้วนำขยะไปฝังกลบหรือเผาก็จะเกิดก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนรวมทั้งมลพิษอื่นๆ ร้อยละ 56.0 ถ่านไฟฉายที่ใช้แล้วควรแยกใส่ถุงก่อนนำไปทิ้งในถังขยะ ร้อยละ 55.3 การคัดแยกขยะทำให้ปริมาณขยะลดน้อยลง ร้อยละ 53.5 กระดาษ พลาสติก ถุงขนม ต้องนำไปทิ้งในถังขยะรีไซเคิล ร้อยละ 53.5 ถุงพลาสติกและกล่องโฟมสามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ในเวลารวดเร็ว ร้อยละ 53.5 การแยกขยะก่อนทิ้ง จะช่วยให้ลดขั้นตอนการกำจัดขยะ ร้อยละ 53.5 การทิ้งขยะลงแม่น้ำคลองทำให้น้ำเน่าเสียได้ ร้อยละ 51.0 การเผาขยะทำให้เกิดควันที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร้อยละ 50.8 และความรู้ในประเด็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือจากการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการบริโภคของมนุษย์และจากกระบวนการผลิตสินค้าต่าง ๆ ร้อยละ 46.0 ตามลำดับ

2) ประชาชนเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีระดับความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.372) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พยายามทำการคัดแยกประเภทของขยะก่อนนำไปทิ้งทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.490) รองลงมา คือ คิดว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งที่ควรแสดงความรับผิดชอบต่อความสะอาดในชุมชน ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.482) จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการให้ความร่วมมือเพื่อหาแนวทางจัดการขยะ ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.540) พยายามลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการนำของที่ใช้ใหม่ได้กลับไปใช้ซ้ำ ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.555) และพยายามสร้างระเบียบวินัยในการทิ้งขยะให้ตนเองอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06, S.D. = 0.773) ตามลำดับ

3) ประชาชนเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีระดับทัศนคติต่อการจัดการขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.380) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อไปจ่ายตลาดควรใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนการใช้ถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.465) รองลงมา คือ การปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกจากร้านสะดวกซื้อ จะช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.480) ขวดน้ำพลาสติกใช้ได้เพียงครั้งเดียวไม่สามารถนาไปใช้ประโยชน์ได้เลย ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.475) เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนที่ชำรุดไม่ควรนำมาซ่อมแต่ควรนำไปทิ้งทันที ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.555) และควรลดการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟมเนื่องจากย่อยสลายได้ยาก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.828) ตามลำดับ

4.3 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.36	0.480	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.97	0.828	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์	3.95	0.837	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.58	0.446	มากที่สุด
รวม	4.21	0.367	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.367) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.446) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.480) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.828) และการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = 0.837) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ		การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์		การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
เพศ								
ชาย	4.35	0.467	4.28	0.449	4.29	0.464	4.56	0.442
หญิง	4.36	0.492	4.32	0.453	4.34	0.426	4.59	0.451
อายุ								
ต่ำกว่า 20 ปี	4.42	0.541	4.34	0.454	4.31	0.460	4.54	0.412
21 – 30 ปี	4.30	0.479	4.24	0.441	4.27	0.429	4.58	0.458
31 – 40 ปี	4.41	0.474	4.36	0.469	4.36	0.481	4.61	0.457
41 – 50 ปี	4.39	0.479	4.36	0.467	4.42	0.387	4.51	0.418
51 ปีขึ้นไป	4.43	0.351	4.36	0.344	4.28	0.429	4.66	0.400
ระดับการศึกษาสูงสุด								
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.37	0.539	4.28	0.483	4.29	0.464	4.57	0.406
ปริญญาตรี	4.36	0.465	4.31	0.440	4.32	0.449	4.61	0.465
ปริญญาโทและสูงกว่า	4.34	0.459	4.30	0.446	4.34	0.421	4.54	0.447
อาชีพ								
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.36	0.548	4.27	0.490	4.30	0.461	4.56	0.413
พนักงานบริษัท	4.29	0.460	4.29	0.428	4.32	0.476	4.55	0.475
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	4.39	0.432	4.33	0.434	4.35	0.431	4.60	0.419
เกษตรกร	4.37	0.493	4.28	0.450	4.37	0.413	4.69	0.437
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4.39	0.438	4.36	0.450	4.30	0.429	4.50	0.461
อื่น ๆ	4.33	0.536	4.24	0.456	4.19	0.456	4.61	0.496
รายได้ต่อเดือน								
ต่ำกว่า 15,000 บาท	4.33	0.549	4.25	0.500	4.30	0.463	4.55	0.408
15,001 - 20,000 บาท	4.29	0.512	4.23	0.443	4.29	0.434	4.47	0.531
20,001 - 25,000 บาท	4.28	0.423	4.24	0.431	4.18	0.437	4.53	0.457
25,001 - 30,000 บาท	4.24	0.473	4.22	0.488	4.26	0.467	4.66	0.469
30,001 - 35,000 บาท	4.49	0.406	4.43	0.378	4.33	0.402	4.62	0.403
35,001 บาทขึ้นไป	4.60	0.547	4.48	0.268	4.42	0.502	4.40	0.547
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่								
น้อยกว่า 3 ปี	4.34	0.534	4.27	0.491	4.32	0.447	4.61	0.379
3 – 5 ปี	4.35	0.461	4.30	0.433	4.31	0.447	4.61	0.464
6 – 10 ปี	4.32	0.454	4.28	0.440	4.34	0.423	4.55	0.445
10 ปีขึ้นไป	4.66	0.485	4.51	0.476	4.28	0.549	4.37	0.544

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทุกด้านมากกว่าเพศชาย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านการประเมินผล มากกว่า

ช่วงอายุอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.43, 4.36 และ 4.66 ตามลำดับ) และช่วงอายุ 41-50 ปี มีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.42)

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการปฏิบัติ และด้านการประเมินผล มากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.31 และ 4.61 ตามลำดับ) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.37) และระดับการศึกษาปริญญาโทและสูงกว่ามีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์มากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.34)

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการตัดสินใจมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.39) กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.36) และอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์และการประเมินผลมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.37 และ 4.69)

ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.60 และ 4.48) กลุ่มรายได้ 30,001-35,000 บาท มีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์มากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.42) และกลุ่มรายได้ 25,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.66)

ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติ มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.66 และ 4.51) กลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 6-10 ปี มีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.34) และกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า 3 ปี และกลุ่ม 3-5 ปี มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมากกว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ ($\overline{X}$ = 4.61)

4.4) ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย: ความรู้เกี่ยวกับขยะ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร การทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.116	0.086		1.358	0.175		
ความรู้เกี่ยวกับขยะ (X_1)	0.023	0.015	0.028	1.542	0.124	0.999	1.001
ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ (X_2)	0.425	0.028	0.438	15.441	0.000*	0.408	2.454
ทัศนคติต่อการจัดการขยะ (X_3)	0.535	0.028	0.552	19.469	0.000*	0.408	2.454
Multiple R = 0.993 R Square = 0.871 Adjusted R Square = 0.870 Std. Error = 0.13276							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบค่า Tolerance และ ค่า VIF ของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.408-0.999 และค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.001-2.454 ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า .01 และ ค่า VIF ที่ไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมหรือภาวะร่วมเส้นตรงพหุ จะเห็นได้ว่า ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรเป็นตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอย

ผลการวิเคราะห์มีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ 0.993 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ 0.871 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.870 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Standard Error) เท่ากับ = 0.13276 แสดงว่า ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ (X_2) และทัศนคติต่อการจัดการขยะ (X_3) สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ได้ ร้อยละ 99.3

ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยความรู้เกี่ยวกับขยะไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ปัจจัยทัศนคติต่อการจัดการขยะมีความสำคัญมากที่สุด ร้อยละ 55.2 (Beta = 0.552) รองลงมาคือ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ ร้อยละ 43.8 (Beta = 0.438) ส่วนปัจจัยความรู้เกี่ยวกับขยะไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

จากค่า b_2 = .425 ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ มีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งหมายความว่า หากประชาชนมีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า b_3 = .535 ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยทัศนคติต่อการจัดการขยะมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งหมายความว่า หากประชาชนมีทัศนคติต่อการจัดการขยะเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อการจัดการขยะมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มากที่สุด รองลงมาคือ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะส่วนปัจจัยความรู้เกี่ยวกับขยะไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

5. อภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำย่างไร มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา (2) รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ (3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ สอดคล้องงานวิจัยของ Suchato and Wanpichit (2020) พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนในด้านการวางแผน และการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.44, 3.66 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.20) ทั้งนี้ การเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Arpornpong (2017) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.39-3.57 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yookeat et al. (2021) พบว่า

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนตลาดสดแฮปปี้แลนด์ใหม่ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.60) ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\overline{X}$ = 2.82) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\overline{X}$ = 2.73) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\overline{X}$ = 2.62) ส่วนข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ($\overline{X}$ = 2.39) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sombhorn (2019) พบว่า ระดับความตระหนักและการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนมีความรับผิดชอบและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการคัดแยกขยะและการจัดการขยะในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Komba (2022) พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในเมืองฟรีทาวน์ขาดประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จำกัด โดยเฉพาะการแยกขยะที่ต้นทางและการลดปริมาณขยะก่อนการกำจัดขั้นสุดท้าย ซึ่งส่งผลให้ระบบการจัดการขยะไม่ยั่งยืนและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และงานวิจัยของ Rousta et al. (2020) พบว่า การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของครัวเรือนในประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการจัดการขยะ และแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ การศึกษาแนะนำว่าการส่งเสริมความรู้และการสร้างแรงจูงใจสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนได้

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พบว่า ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McKenzie-Mohr (2000) เรื่อง การตลาดเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มุ่งเน้นการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างความตระหนักและทัศนคติที่ดีสามารถเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย การส่งเสริมความตระหนักและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งมุ่งเน้นถึงความสำคัญของปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tarapitakwong (2019) พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยมีค่าความสัมพันธ์มากที่สุด พฤติกรรมการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการขยะในชุมชน (r = 0.293) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Afangideh et al. (2012) พบว่า ปัญหาการผลิตและการจัดการขยะได้กลายเป็นปัญหาร้ายแรงของความกังวลของนักวิชาการหลายคนในการศึกษาสิ่งแวดล้อม บทความนี้จะตรวจสอบเชิงวิพากษ์ ทัศนคติของชาวเมืองต่อการกำจัดและการจัดการของเสีย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suryani and Wijayanti (2019) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแยกขยะ ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับการแยกขยะ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงและรายได้มากมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Labib et al. (2021) พบว่า ปัจจัยภายใน เช่น ทัศนคติและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม รวมถึงปัจจัยภายนอก เช่น อิทธิพลทางสังคม สิ่งจูงใจทางการตลาด และการสนับสนุนจากรัฐบาล มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของครัวเรือนในการแยกขยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ouma and Okot (2024) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเต็มใจของครัวเรือนในการจ่ายค่าบริการจัดการขยะ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และระยะทางจากบ้านถึงจุดทิ้งขยะ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงและอาชีพที่มั่นคงมีแนวโน้มที่จะยินดีจ่ายค่าบริการมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buayai and Wasiwirasi (2023) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.21 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ แรงจูงใจในการจัดการขยะมูลฝอย และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย และงานวิจัยของ Noicharoen (2022) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ระดับการจัดการขยะของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมกับการจัดการขยะพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (R^2 = 0.258)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ ซึ่งทัศนคติที่ดีสามารถสร้างได้ผ่านต้นแบบทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือบุคคลที่มีอิทธิพล สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาแนวทาง

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตอื่น ๆ โดยการสร้างความตระหนัก ร่วมมือกับชุมชน พัฒนานโยบายที่เข้มแข็ง และนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์

6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชาชนในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับของการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้ พบว่าความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และทัศนคติต่อการจัดการขยะ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ความรู้เกี่ยวกับขยะไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างความตระหนักและพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ โดยการใช้ต้นแบบทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือบุคคลที่มีอิทธิพลในชุมชน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับเขตอื่น ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนานโยบายที่เข้มแข็ง และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรจัดทำและสนับสนุน นโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการ ทั้งการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการประเมินผล เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความร่วมมืออย่างยั่งยืน

(2) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรมีการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการ สร้างทัศนคติในเชิงบวกต่อการจัดการขยะ ผ่านการสื่อสารสาธารณะ การรณรงค์ และการสร้างแรงจูงใจจากบุคคลต้นแบบในสังคม เช่น ผู้นำชุมชน ครู หรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่

(3) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญกับการ กระตุ้นความตระหนักรู้ เกี่ยวกับผลกระทบของขยะต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มากกว่าการให้ข้อมูลเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น การให้คะแนนความพึงพอใจ หรือข้อเสนอแนะในเวทีประชาคม

(2) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรสร้างและสนับสนุน เครือข่ายอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการกระจายความรู้และปลุกจิตสำนึกในการคัดแยกขยะจากต้นทาง

(3) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น แอปพลิเคชัน หรือแพลตฟอร์มออนไลน์มาใช้ในการรับฟังความคิดเห็น ประเมินผล และแจ้งเตือนเรื่องขยะ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้สะดวกและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

Afangideh, A. I., Joseph, K. U. & Atu, J. E. (2012). Attitude of urban dwellers to waste disposal and management in Calabar, Nigeria. *Eur J Sustain Dev*, *1*(1), 22–34. https://www.researchgate.net/publication/358087688.

Ansori, R., Priyakorn, P., & Piyasakunkit, A. (2024). Public participation in municipal solid waste management using the 3R principle in Phaya Thai District, Bangkok [การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการการจัดการมูลฝอยโดยชุมชนด้วยหลัก 3R สำนักงานเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร]. *Mahachula Kachasarn Journal, 15*(2), 51–66. (in Thai)

Arpornpong, T. (2017). *Factors influencing public waste management in Nang Rong Municipality, Buriram Province* [ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์]. Master's thesis, Suranaree University of Technology. (in Thai)

Boonma, T. (2021). *The role of communities in source-level waste management in Khlong Toei District* [บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการขยะต้นทาง เขตคลองเตย]. Master's thesis, Chulalongkorn University. (in Thai)

Buayai, D. & Wasiwirasi, W. (2023). Public participation in solid waste management, Semed Subdistrict Administrative Organization, Mueang Buriram District, Buriram Province. *Journal of Health Science and Community Health, 6*(2), 1–12.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. (1981). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Developments*, *8*(3), 213-235. https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3807480

Department of Environmental Quality Promotion. (2024). *Environmental management plan 2024* [แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ปี 2567]. Retrieved from https://www.pcd.go.th/. (in Thai)

Department of Provincial Administration. (2023). *Annual Report 2023* [รายงานประจำปี 2566]. Retrieved from: https://multi.dopa.go.th/. (in Thai)

Gibson, J. H. (1990). *Organizations: Behavior structure and Processes*. (pp. 45-67). Business Publications.

Kanapum, S. (2018). *Success of community enterprises in the four provinces of the Mekong River basin* [ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง]. Doctoral dissertation, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (in Thai)

Komba, T. (2022). Environmental Effectiveness and Community Participation in Sustainable Solid Waste Management Practices in Freetown City, Sierra Leone. *American Journal of Environmental Protection, 11*(4), 82–96.

Krimkeaw, S. (2018). *Definition of solid waste* [ความหมายของมูลฝอย]. Retrieved from https://kb.pus.ac.th/. (in Thai)

Labib, O. A., Manaf, L., Sharaai, A. H., & Zaid, S. S. M. (2021). Understanding the effect of internal and external factors on households' willingness to sort waste in Dammam City, Saudi Arabia. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(18), 9685.

McKenzie-Mohr, D. (2000). Promoting sustainable behavior: An introduction to community-based social marketing. *Journal of Social Issues, 56*(3), 543–554. https://psycnet.apa.org/record/2001-14019-011

Mettakarunchit, M. (2020). *Participatory educational management: People, local administrative organizations, and the government* [การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ]. (2nd ed.). Bangkok: Bookpoint. (in Thai)

Muhaamadalee, Y., Niyomyat, S., Kalyanamitra, K., & Siripornwut, N. (2023). Effectiveness of municipal solid waste management based on the 3R principle in the South Krungthon area, Bangkok [ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R พื้นที่กลุ่มกรุงธนใต้ กรุงเทพมหานคร]. *MCU Hariphunchai Review Journal, 7*(1), 44–57. (in Thai)

Noicharoen, P. (2022). Factors of participation in waste management affecting the waste management of people in the Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Khai Province. *Mahachulalongkornrajavidyalaya Journal, 9*(11), 268–277.

Ouma, S., & Okot, C. (2024). *Factors influencing willingness to pay for improved solid waste collection services among households in urban cities in Uganda: Empirical evidence from Lira City. BMC Public Health, 24, Article 19568.* https://doi.org/10.1186/s12889-024-19568-6.

Phayathai District Office. (2024). *Annual operational plan B.E. 2567* [แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2567]. Retrieved from https://webportal.bangkok.go.th/. (in Thai)

Pollution Control Department. (2019). *Annual report 2022* [รายงานประจำปี 2565]. Retrieved from https://www.pcd.go.th/. (in Thai)

Pollution Control Department. (2024). *Waste volume statistics* [สถิติปริมาณมูลฝอย]. Retrieved from https://webportal.bangkok.go.th/. (in Thai)

Rattanalednusorn, S. (2018). *Principles of sustainable environmental management* [หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน]. Bangkok: Technology Promotion Association Thailand–Japan. (in Thai)

Rousta, K., Zisen, L., & Hellwig, C. (2020). Household Waste Sorting Participation in Developing Countries - A Meta-Analysis. *Recycling, 5*(1), 6.

Sombhorn, T. (2019). *Public participation in solid waste management: a case study of Prachuap Khiri Khan Municipality, Mueang District, Prachuap Khiri Khan Province* [การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์]. Unpublished master's thesis. Thammasat University. (in Thai)

Somsri, P. (2019). *Participation behavior in community waste management in Bang Sue District* [พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนเขตบางซื่อ]. Master's thesis, Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Suchato, S. S., & Wanpichit, S. (2020). *Community participation in waste management of Ban Bahoy, Bahoy Subdistrict, Saba Yoi District, Songkhla Province* [การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านบาโหย ตำบลบาโหย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา]. Retrieved from http://journal.nmc.ac.th/. (in Thai)

Suryani, S., & Wijayanti, D. R. (2019). Factors determining the public receptivity regarding waste sorting: A case study in Surabaya city, Indonesia. *Sustainable Environment Research, 29*(1), 1–8.

Tarapitakwong, S. (2019). *Development of comprehensive waste management efficiency through environmentally friendly community-based processes in Pa Pae Subdistrict, Mae Taeng District, Chiang Mai* [การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะครบวงจรด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่]. Research report, Chiang Mai Rajabhat University. (in Thai)

William, E. (1976). *Electoral Participation in a Low Stimulus Election*. (pp. 68-72). Rural Development.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. (pp. 46-60). Harper & Row.

Yookeat, C., Srison, W. & Phaksuwan, S. (2021). Community participation in sustainable management: A case study of waste management model of Happyland New Fresh Market Community, Bueng Kum District, Bangkok [การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนตลาดสดแฮปปี้แลนด์ใหม่ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร]. *Interdisciplinary Journal of Humanities and Social Sciences, 4*(2), 713-726. (in Thai)